Anul al 61-lea
8 Pagini

EXEMPLARUL 10 LEI
Timbru-poștală plătită în numerar conform aprobării Dir. G-le P. T. T. Nr. 21.264/939

Nr. 267 Joi 28 Septembrie 1944
8 Pagini

„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

ABONAMENTE
UNIVERSUL PROVINCIA
Lei 700 pe 3 luni
Lei 1300 pe 6 luni
Lei 2596 pe 12 luni
CAPITALA
Lei 800 3 luni
Lei 1600 6 luni
Lei 2600 12 luni
AUTORITĂȚI
Lei 3500 pe an

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
U. LUPTAR
6 luni 600 lei
12 luni 800 lei
U. COPIILOR 6 L. 460
lei-12 L. 900, RADIO U,
6 L. 600 lei - 12 L. 1000.
Z. ȘTIINȚELOR 6 L. 600-12
L. 1000 lei, VESELIA 6 L.
450-12 L. 800 lei
TR. SUFLET 6 L.
320-12 L. 600 lei

DIRECTOR
ION LUGOSIANU

IN ARDEALUL OCUPAT

VALAHI IN LOC DE VITE

de I. LUGOSIANU

Timp de 22 de ani, dela unirea Ardealului cu România până la dictatul dela Viena, maghiarii din Transilvania au fost infinit mai liberi decât conaționalii lor din regatul fără rege al regentului Horthy Miklos. Au avut dreptul de vot universal, au avut partidul lor național maghiar, și-au trimis deputații și senatorii lor în Adunările legiuitoare românești, au avut o presă ungurească absolut liberă, mai numeroasă decât fusese sub regimul maghiar.

Au putut vorbi în limba lor, s'au putut ruga în bisericile lor, au putut fi doctori, avocați, ziariști, negustori, ofițeri în armata română. Țăranii lor au căpătat pământ la fel cu țăranii români, prin aplicarea aceleeași legi agrare, care insemna pentru toată populația țării o largă reformă de interes social. Viața lor economică și financiară, băncile și cooperativele lor n'au fost niciodată atât de prospere — în toată istoria Ardealului — ca în cele două decenii de cârmuire românească.

Naiv popor român! Dictatul dela Viena avea să-ți arate în curând gratitudinea maghiară pentru omenia și toleranța românească.

La asasinatul metodic, la schingiuirile sistematice, guvernul și administrația maghiară trebuiau să adaoge umilința și ofensa organizate.

Sigur de impunitate, orice ungur putea insulta pe orice român, îl putea ocări sau lovi, îi putea batjocori sentimentele naționale și tradițiile religioase.

Iată un exemplu din mille de umilințe impuse Românilor din Ardealul ocupat: In noaptea Invierii, în Aprilie 1942, locotenentul maghiar Lukacs intra fumând, în plină slujbă religioasă, în biserica românească din Tulgheș. Vociferând și amenințând cu pistolul, cerea preotului român să facă serviciul divin în ungurește. Iritat de rezistența unui flăcău român, care-l invita să părăsească biserica, l-a bătut pe acesta în chip sălbatec.

Vrednic tovarăș de șovinism maghiar al locotenentului, preotul reformat Arpad Pál ațînea calea credincioșilor, cari mergeau la biserică, amenințându-i cu salve trase în aer.

Comentariile sunt de prisos; sperăm însă, că nu vom mai găsi pe acești domni și nici pe alții ca ei în Ardealul eliberat.

Dar în domeniul umilințelor și ofenselor sunt cazuri mai grave, sunt insulte sângeroase, pe care Românii trebue să nu le uite niciodată:

Tinerii români, încadrați cu sila în organizația „Levente", au fost puși la jug sau înhămați la pluguri ca să are pământurile conților unguri sau ale comunităților maghiare. Acest fel de tortură umilitoare nu era produsul unei imaginații sadice, în cazul izolat al vreunui maghiar dement. Nu! Metoda s'a practicat pe o scară întinsă, ca o măsură generală, executată de instructorii premilitari unguri împotriva nefericitului tineret românesc, încorporat sub ordinele lor.

Au fost înhămați sau puși la jug, în toamna lui 1941 și în primăvara și vara lui 1942 — țineți minte, Români! — 1942 de premilitari români din aproape toate județele Ardealului ocupat: din Cluj, Maramureș, Năsăud, Sălaj, Satu Mare, Someș, Trei Scaune.

Aceste cazuri nu sunt cunoscute numai din plângerile sau din relatările părinților tinerilor nefericiți supuși acestui tratament degradant. Sunt cazuri stabilite după anchetă de comisia mixtă italo-germană Hencke-Roggieri, reprezentând două guverne despre care se știe în ce scandaloasă măsură făceau deosebirea între prietenii unguri și românii, mutilați de ei la Viena și considerați ca oameni de clasa a doua.

Iată câteva cazuri stabilite de comisia Hencke-Roggieri:

La Mogoșești, în județul Satu Mare, în primăvara lui 1942, tinerii premilitari români din această comună și din satele vecine au fost înjugați și puși să tragă ceasuri întregi la pluguri cu două brazde pe moșia contesei Teleki.

Românii te vor ține minte, contesă Teleki!

La Măgura Ilvei, în județul Năsăud, instructorul ungur Gal Sándor a arat și grăpat un teren întins cu premilitarii români puși la jug.

Nici tu, Gal Sándor, nu vei fi uitat!

La Domnin, în jud. Sălaj, tot un comandant instructor a înhămat 16 tineri români, care au arat — spre a-l nivela — tot terenul de tir al comunei.

La Căpâlnic-Mănăștiur, în jud. Satu Mare, la 23 Mai 1942, în Sâmbăta Rusaliilor, premilitarii din comună, înhămați la semănători, au însemânțat un jugăr cu floarea soarelui.

Douăzeci și șase de părinți români din acest sat s'au plâns — fără rezultat — de tratamentul insultător impus copiilor lor.

Ancheta celor doi miniștri ai Axei n'a schimbat, bineînțeles, întru nimic aceste procedeuri. Dimpotrivă, cei cari s'au plâns au fost crunt bătuți și brutalizarea premilitarilor s'a întețit. Astfel, la 27 Martie 1943 — data e de reținut — în comuna Siciul de Sus, în Someș, circa o sută de premilitari români au fost supuși, după un marș de circa 15 kilometri, la trei ore de exerciții istovitoare, după care — drept pedeapsă — 11 tineri români, scoși din rânduri, au fost torturați sălbatec, până la sânge, timp de trei ceasuri, de un instructor și doi caporali.

Oricât ar fi de omenos un popor, oricât ar fi de blând, oricât de mult ar fi făcut amara experiență a supunerii umilitoare, într'un trecut dureros, asemenea insulte, asemenea ofense, asemenea brutalități nu se pot uita și nu se pot ierta.

Ele au pălmuit până la sânge obrajii Ardelenilor martirizați, ele sunt o intolerabilă ofensă, adusă, în persoana acestor victime, întregului popor român. Nici conții, cari au ordonat — în mentalitatea lor feudală — nici comandanții, cari au executat — în mentalitatea lor ungurească — asemenea măsuri degradante, care dezonorează pe călăi mai mult de cât pe victime, nu vor găsi niciun fel de cruțare în fața noastră.

Va fi bine să hotărască ei înșiși din timp asupra oportunității prezenței lor — de astăzi înainte — pe pământul Ardealului.

Să știe însă că oriunde se vor ascunde, nu vor scăpa nici de reprobarea universală, nici de sancțiunea judecății!

LUPTÂND ALĂTURI DE TRUPELE RUSE

UNITĂȚILE ROMÂNE CONTINUĂ INAINTAREA SPRE TISA

MARELE STAT MAJOR AL ARMATEI

COMUNICAT

ASUPRA OPERAȚIUNILOR DIN ZIUA DE 26 SEPTEMBRIE 1944

In Transilvania de Vest trupele române, luptând în legătură cu cele ruse, au continuat înaintarea către Oradea Mare, Gyula și râul Tisa.

In centrul Transilvaniei, activitate de luptă locală.

Operațiunile din Ardeal

Operațiunile ofensive ale armatei noastre, în strânsă legătură cu forțele aliate sovietice, se desfășoară cu succes în Ardeal, Banat și pe teritoriul maghiar.

Pe Mureș, trupele române continuând cu vigoare atacul, au lărgit și mai mult capetele de pod dela nord de râu, cucerind totodată în direcția T.-Mureș câteva înălțimi importante, dârz apărate de inamic.

In sectorul Crișului Negru, inamicul în retragere spre Oradea Mare, este urmărit fără răgaz de trupele noastre și cele sovietice, care au atins linia satelor: Hidișelul de Sus, Hidișelul de Jos, 14 km. S-E Oradea Mare).

In zona Crișului Alb-Mureș, forțele ruso-române, care înaintează biruitoare pe teritoriul maghiar în direcțiunile generale Salonta-Bekescsaba-Seghedin, au ocupat mai multe localități și între care: Ketegyitaza-Batonia și Apatfalva

In zona Timișoara și în Banatul de Sud, forțele noastre și cele ruse continuă respingerea inamicului spre vest și sud-vest, atingând linia: Cenadul Mare-Sânicolaul Mare-Pesac-Becicherecul Mic

Aviația noastră de bombardament și asalt a atacat gara Cluj și aglomerări de trupe (infanterie și artilerie), autovehicule și tancuri în zona Tăureni și S-E Tăureni (N-V Turda), cu foarte bune rezultate.

Pretutindeni pe drumul desrobirii Ardealului, brava noastră oștire își face simțită valoarea combativă și inegalabilul spirit de jertfă.

Umăr la umăr, roată de tun lângă roată de tun, aripă de sburător lângă aripă de sburător, ostașii români și ruși poartă biruitori flamurile liberatoare, nepreocupându-se niciun efort și în cea mai desăvârșită camaraderie de arme.

400.000 DE PRIZONIERI GERMANI

Londra, 26 (Rador).—**D. Grigg, ministrul de război britanic, a anunțat că dela sfârșitul lunei Iulie și până la mijlocul lunei Septembrie au fost luați peste 400.000 de prizonieri germani de către trupele aliate din Italia și din vestul Europei.**

TRUPELE BRITANICE TREC RINUL IN MARE NUMĂR

Coridorul dintre Eindhoven și Arnhem se lărgește

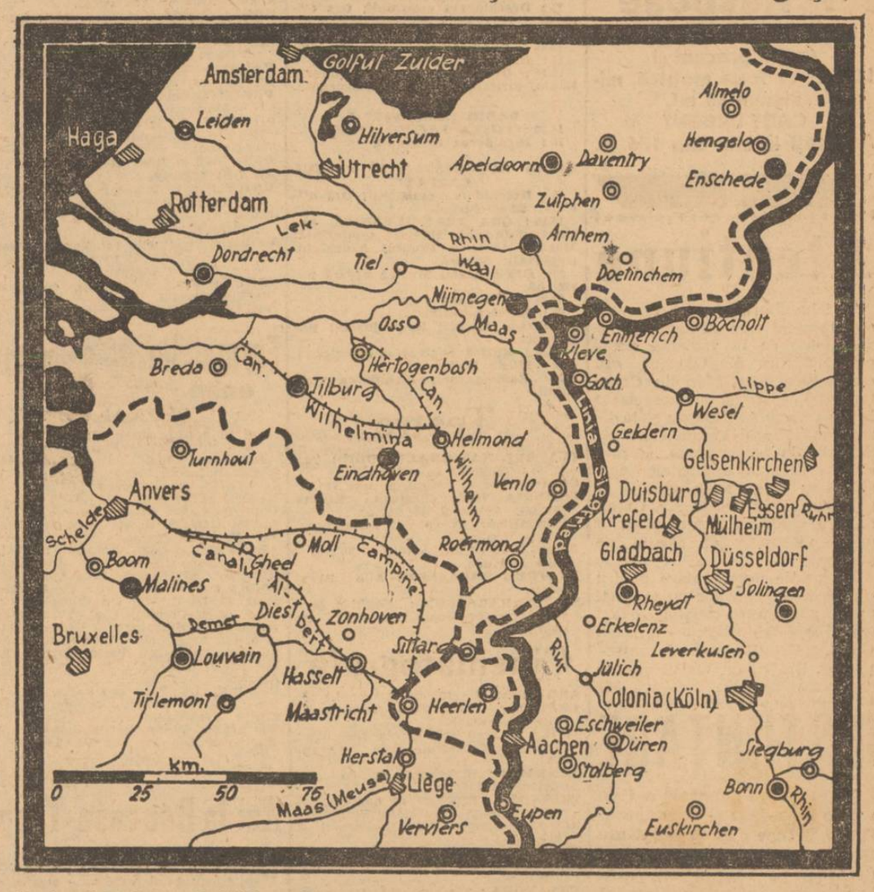

Londra 26 (Rador). — **D. William Steen, trimisul special al Agenției „Reuter" pe lângă marele cartier al generalului Eisenhower, a anunțat la miezul nopții spre Marți că tancurile și infanteria britanică au respins contraatacurile germane pe laturile coridorului dela Nijmegen și că întăririle și alimentele au continuat în cursul nopții să se îndrepte spre nord din nou în regiunea Arnhem.**

Nu sunt știri proaspete din această regiune, unde trupele aeropurtate continuă să dea o luptă eroică.

Sub protecția întunericului, noui întăriri cu oameni, alimente și arme sunt trimise pe țărmul de nord al Rinului inferior pentru a face să scadă presiunea exercitată asupra lui.

Deși germanii au tăiat de mai multe ori coridorul de aprovizionare aliat și se îndreaptă înspre nord de Eindhoven, niciodată acțiunea de ajutorare nu a fost întreruptă pentru mai mult de 3—4 ore și mișcarea transporturilor cu provizii nu a fost stingherită în mod serios.

Situația coridorului nu este critică. Coridorul este lung, strâmt și poate fi flancat cu trupe aliate.

Germanii presează dinspre răsărit și vest, dar, pentru a efectua o puternică blocadă a acestei căi de comunicație, ei ar trebui să aducă trupe din alte sectoare ale frontului și, în cazul când ar face aceasta, formațiile aliate ar asalta sectoarele slabe.

O ramură din coridorul principal a ajuns până la răsărit de localitatea Duerne, unde trupele aliate au realizat o înaintare de alte 7 mile.

Trupele germane depe flancul de vest al coridorului fac parte din diviziile de infanterie 59 și 145. In regiunile Nijmegen și Arnhem, se află diviziile SS 9 și 10.

O foarte puternică rezistență înfățișează înspre nord înaintarea forțelor canadiene și britanice.

Sunt indicii că înaltul comandament german a hotărât să arunce în această regiune în bătălie trupe și tancuri de elită. In această cauză, progresele sunt încete, căci germanii opun o apărare neobișnuit de puternică.

Aviația britanică a intervenit Luni în bătălia dela Arnhem, atacând pozițiile de artilerie și punctele de sprijin.

Mai înspre vest, un contraatac german a silit pe canadieni să se retragă depe micul lor cap de pod peste canalul Anvers-Turnhout, dela Locthenberg, la 8 mile nord-est de Anvers.

Trupele britanice au pătruns Luni în orașul Tornhout, pe care

(Continuare in pag. 2-a)

Majorarea salariilor funcționarilor lucrătorilor și oamenilor de serviciu

Deciziunea nr. 54.319 a ministerului economiei naționale

Ministerul economiei naționale a dat următoarea decizie privitoare la majorarea salariilor:

ART. I. — Cu începere dela 1 Octomvrie 1944 salariile tuturor funcționarilor, ale lucrătorilor și ale oamenilor de serviciu, cu excepția acelora prevăzuți în articolul IV din prezenta decizie, se majorează în mod obligatoriu, după cum urmează:

1. SALARIILE LUNARE

		Majorarea la sută
Până la 10.000 lei inclusiv		65
Dela 10.000 lei exclusiv până la	11.000 lei inclusiv	62
„ 11.000 „ „ „ „	12.000 „ „	59
„ 12.000 „ „ „ „	13.000 „ „	56
„ 13.000 „ „ „ „	14.000 „ „	53
„ 14.000 „ „ „ „	15.000 „ „	50
„ 15.000 „ „ „ „	16.000 „ „	47
„ 16.000 „ „ „ „	17.000 „ „	44
„ 17.000 „ „ „ „	18.000 „ „	41
„ 18.000 „ „ „ „	19.000 „ „	38
„ 19.000 „ „ „ „	20.000 „ „	35
„ 20.000 „ „ „ „	21.000 „ „	32
„ 21.000 „ „ „ „	22.000 „ „	29
„ 22.000 „ „ „ „	23.000 „ „	26
„ 23.000 „ „ „ „	24.000 „ „	23
„ 24.000 „ „ „ „	25.000 „ „	20
„ 25.000 „ „ „ „	26.000 „ „	17
„ 26.000 „ „ „ „	27.000 „ „	14
„ 27.000 „ „ „ „	28.000 „ „	11
Peste 28.000 lei exclusiv		8

2. SALARIILE CU ORA

		Majorarea la sută
Până la 50 lei inclusiv		65
Dela 50 lei exclusiv până la	55 lei inclusiv	62
„ 55 „ „ „ „	60 „ „	59
„ 60 „ „ „ „	65 „ „	56
„ 65 „ „ „ „	70 „ „	53
„ 70 „ „ „ „	75 „ „	50
„ 75 „ „ „ „	80 „ „	47
„ 80 „ „ „ „	85 „ „	44
„ 85 „ „ „ „	90 „ „	41
„ 90 „ „ „ „	95 „ „	38
„ 95 „ „ „ „	100 „ „	35
„ 100 „ „ „ „	105 „ „	32
„ 105 „ „ „ „	110 „ „	29
„ 110 „ „ „ „	115 „ „	26
„ 115 „ „ „ „	120 „ „	23
„ 120 „ „ „ „	125 „ „	20
„ 125 „ „ „ „	130 „ „	17
„ 130 „ „ „ „	135 „ „	14
„ 135 „ „ „ „	140 „ „	11
Peste 140 lei inclusiv		8

3. SALARIILE IN ACORD

Pentru salariații plătiți în acord, tarifele de acord vor fi revizuite astfel încât pe categorii sau grupe de lucrători să se realizeze sporuri mijlocii de câștig corespunzătoare procentelor prevăzute în tablourile de mai sus.

ART. II.—Sporurile prevăzute în articolul I din prezenta deci-

(Continuare în pag. 2-a)

Viitoarea așezare monetară a lumii

Rezoluțiile Conferinței dela Bretton Woods

de VICTOR V. BĂDULESCU

II

Fondul monetar internațional

Am arătat în ultimul nostru articol („Universul" din 7 Septembrie 1944) că acest „Fond" este un izvor de credite internaționale chemate să servească:

ca instrument menit să înlesnească echilibrarea balanței de plăți;

în fine:

ca organ de colaborare monetară internațională.

Explicațiunile ce am dat în acel articol au arătat, credem, că Fondul monetar este chemat să acopere, în anumite condițiuni, deficitul care se poate produce în balanța de plăți a unei țări, în cazul când creanțele ei — export de mărfuri, servicii prestate în străinătate și venitul plasamentelor sale peste granițe — sunt mai mari decât datoriile ei față de străinătate: import de mărfuri, servicii primite din afară, sarcina serviciului datoriilor făcute în străinătate. Am admis, într'un exemplu schematic, menit să ilustreze expunerea noastră, că creanțele României ar fi de 55 miliarde, iar datoriile de 70 miliarde. Fondul monetar, instrument de echilibrare a balanței de plăți, ar servi la acoperirea, temporară, a acestui deficit.

Urmează să examinăm azi cel de al doilea caracter al Fondului: „mijloc de stabilizare monetară".

FONDUL MONETAR, MIJLOC DE STABILIZARE MONETARĂ

Intr'adevăr, existența și menținerea unui deficit al balanței de plăți, în lipsă de credite internaționale spre a-l acoperi, are o influență directă asupra cursului monedei internaționale, în raporturile ei cu monedele străine, influență care se transpune, mai târziu, și asupra puterii ei de cumpărare în interior. Mecanismul este foarte simplu.

Să presupunem, pentru simplificarea expunerii, că lichidarea creanțelor și datorilor internaționale ale României, 55 miliarde creanțe și 70 miliarde datorii, s'ar face într'un singur moment.

Ce s'ar întâmpla atunci?

Pe piața București, de pildă, s'ar produce, deodată, o cerere de „devize" a debitorilor români față de străinătate: importatori de mărfuri, beneficiari de servicii prestate de străinătate și Românii — Statul în primul rând — care au de plătit dobânda și amortizarea datoriilor contractate în afară, cerere globală, în exemplul nostru, de 70 miliarde lei.

De unde se pot procupa aceste devize?

Dela toți creditorii din România față de străinătate, adică: exportatorii de mărfuri și cei ce au prestat servicii dincolo de granițe pentru 55 miliarde lei.

(Continuare în pag. 2-a)

Aliații nu vor lăsa pe criminalii naziști să fugă în țările neutre

Declarațiile d-lui Churchill în Camera Comunelor

Londra, 26 (Rador). — **Intr'o declarație făcută Marți în Camera Comunelor asupra criminalilor de război, d. Churchill a declarat că guvernul britanic este hotărît să facă tot ce-i stă în putință pentru a împiedica pe criminalii naziști să-și găsească refugiu în teritoriile neutre.**

Primul ministru fusese întrebat asupra declarației atribuită lui sir Cecil Hurst, președinte al comisiei națiunilor unite pentru crimele de război, după care dacă Hitler ar reuși să scape într'o țară neutră, aliații nu ar putea să facă nimic în această chestiune.

D. Churchill a declarat:

„Cred că observațiile atribuite lui sir Cecil Hurst în ziare nu reprezintă exact ceeace a spus. Este unul din acele cazuri când se iau fraze din totalul contextului, fără să se țină seamă de toate frazele și cuvintele în care se fac declarațiile publice. Guvernul Majestății Sale este hotărît să facă tot ce îi stă în putință, pentru a împiedica pe criminalii naziști să-și găsească refugiu în teritoriile neutre, pentru a scăpa de consecințele crimelor lor".

Intrerupând pe d. Churchill, sir William Davison, conservator, a

(Continuare în pag. 2-a)

COMANDANTUL GRUPULUI DE ARMATE SOVIETICE

CITEAZĂ PRIN ORDIN DE ZI UNITĂȚILE ROMÂNE DIN ARDEAL

Ordin de zi nr. 0346 pentru unitățile Grupului de armate

23 Septembrie 1944

ARMATA OPERATIVA

Unitățile române cari au acționat sub ordinele Grupului de Armate, oprind năvala trupelor germane și ungare, au acoperit mișcarea trupelor roșii spre câmpia Ungariei și au luat parte activă la cucerirea orașului Arad.

In aceste lupte, unitățile și subunitățile române, în condițiuni grele de regrupare au dovedit bărbăție și dârzenie și au îndeplinit cu cinste misiunea înaltă ce li s'a încredințat.

Pentru aceste fapte de arme excepționale, transmit mulțumirile mele domnului General de Corp de Armată Nicolae Macici și trupelor de sub comanda sa, care au acoperit mișcarea Armatei roșii spre câmpia Ungariei și au luat parte activă în luptele pentru cucerirea Aradului.

Am toată încrederea, că în luptele viitoare contra trupelor germano-ungare pentru victoria care va elibera națiunile iubitoare de libertate, pentru desrobirea Transilvaniei de sub jugul cotropitorilor germani și unguri și pentru distrugerea completă a armatelor fasciste, Armatele Române trecând peste greutățile de organizare și peste lipsuri, menținând tot timpul disciplina și arta conducerii la un nivel ridicat, vor acoperi drapelele lor cu o glorie nouă.

Comandantul Grupului de Armate
General Lt. (ss) MANAGAROV

Membrul Consiliului Militar al Grupului de Armate
General Lt. (ss) GOROHOV

Unități române mergând spre frontul din Ardeal

CONSILIUL DE MINIȘTRI DE ERI

Elogii aduse armatei române care luptă pentru desrobirea Transilvaniei

Consiliul de miniștri s'a întrunit eri la orele 11, sub președinția d-lui general de corp de armată C. Sănătescu.

D. ministru al apărării naționale, general de corp de armată Racoviță a făcut consiliului un amplu raport asupra situației militare pe fronturile de luptă: atât situația frontului, cât și spiritul armatei, sunt excelente și îndreptățesc la speranța unei grabnice reîntregiri a granițelor Transilvaniei și a unui complet repaos al țării adânc sdruncinată de războiul îndelungat în care a fost târîtă fără voia sa.

Consiliul a luat act cu deosebită satisfacție de ordinul de zi al comandamentului grupului de armate operative sovietice din Transilvania, prin care se aduc elogii armatei române de sub comanda d-lui general Macici, care a luptat cot la cot cu armata roșie pentru recucerirea Aradului și care în condiții grele de regrupare a dovedit bărbăție și dârzenie și și-a îndeplinit cu cinste misiunea înaltă ce i s'a încredințat.

Consiliul de miniștri a luat apoi în considerare decretul-lege pentru desființarea legii grupului etnic german cu toate consecințele ce decurg din abrogarea ei.

S'a examinat, în fine, mersul lucrărilor pentru purificarea aparatului de Stat.

Consiliul a luat sfârșit la orele 2 d. a.

Comandantul Womersley (x) din misiunea militară engleză sosită Luni în Capitală, întreținându-se, pe aerodromul dela Popești-Leordeni, cu ofițeri din aviația română